



18/07/2024

077-5006206

052-6885006

מהן עבודות שירות ומהו שירות לתועלת הציבור?

אלפי אנשים מרצים מדי שנה עבודות שירות או שירות לתועלת הציבור, וזאת במוסדות שונים בישראל. מדובר בענישה או חלופת ענישה שבה מושם הדגש על הפן השיקומי, יותר מאשר ההרתעתי, ובמקרים רבים היא אכן עדיפה לאדם הנושא בה על פני שהייה במתקן כליאה. בעיקרון, בית המשפט יטה להטילה כאשר מדובר באדם ללא עבר פלילי עשיר ובעבירות קלות יחסית, וכאשר ישנן נסיבות מקלות אחרות כגון מצב אישי, משפחתי וכלכלי. עו"ד אסף דוק מסביר מהן עבודות שירות ומהו שירות לתועלת לציבור.

מהו שירות לתועלת הציבור (של"צ)

במקרים מסוימים עשוי בית המשפט להורות כי נאשם, שלא נגזר עליו עונש מאסר, ירצה עונש של עבודות המכוונת לתועלת הציבור. לדוגמה, ייתכן כי המורשע ישובץ לעבודה בבית חולים, במוסד שיקום עבור נכים, בניקיון מוסדות ציבור, בעמותת צדקה כלשהי וכדומה. זאת, על פי תוכנית שקובע עבור אותו אדם שירות המבחן, כאשר העונש המינימאלי עומד על כארבעים שעות בשנה והמקסימאלי על מאתיים וחמישים.

תנאים לסיים הליך פלילי בשל"צ

יש לציין כי על שעות השל"צ לא מקבל המורשע כל תשלום. עוד חשוב להדגיש כי בהתאם לפסיקת בית המשפט העליון, לא רשאים שופטים להטיל עונשים נוספים. כלומר, אם הוטל של"צ הרי שזהו העונש בגין אותה הרשעה ולא אחר, אך אם מסיבה זו או אחרת האדם לא ביצעו ניתן לפתוח מחדש את המשפט ולהענישו באופן שונה. מאידך, אם האדם אכן ביצע את העבודות הרי שלא ניתן להשית עליו מאסר בפועל בגין אותה עבירה, או להביא להחמרה בעונשו בדרך של ערעור. במילים פשוטות, הוא ריצה את עונשו ובכך תם העניין.

שירות לתועלת הציבור - גם ללא הרשעה

ישנם מקרים שבהם מחליט בית המשפט לא להרשיע נאשמים. לדוגמה, אם תסקיר שירות המבחן ממליץ על כך עקב שיקולים שיקומיים, כלכליים, משפחתיים, בריאותיים או אחרים. במקרים אלו עשוי השופט להטיל עונש של עבודות שירות לתועלת הציבור, וזאת בעיקר מתוך כוונה שיקומית המסייעת לאדם לתרום לחברה, להחזיר לה על פגיעתו בה, אך מבלי שייגרם נזק חמור לו ולבני משפחתו כפי שמתגלם בעונש מאסר.

עבודות שירות - חלופה למאסר בפועל

ההבדל המרכזי בין השל"צ לבין עבודות שירות הוא עניין המאסר. במקרה של עבודות שירות רגילות, מדובר באדם שהורשע ושנגזר עליו עונש מאסר, אך הוא אינו מרוצה במתקן כליאה אלא במסגרת עבודות שירות. גם כאן, העבודות יתבצעו במוסדות ציבוריים מסוגים שונים ללא כוונת רווח (בית חולים, מוסדות לילדים, לנכים וכדומה).

יחד עם זאת, חשוב לציין כי אפשרות זו פתוחה רק בפני מי שעונש המאסר שנגזר עליו **קטן מחצי שנה**, וכן שבית המשפט יכול להורות על ריצוי מלא או חלקי של המאסר בעבודות שירות. עוד חשוב לדעת כי ברישומי הפלילי של האדם יופיעו העבודות כמאסר ולא כענישה אחרת. ואולם, אין ספק שבמקרים רבים מדובר בהקלה עבור הנאשם, שאינו חייב לבלות את ימיו ולילותיו במתקן



18/07/2024

077-5006206

052-6885006

כליאה, ויכול לשהות בביתו עם יקיריו. אמנם, הכוונה המקורית הייתה להשית את עבודות השירות רק על אנשים שאינם עבריינים כבדים, אך במציאות דרך זו פתוחה בפני אסירים מכל הרקעים וסוגי העבירות.